

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

Impedimentu[m] sup[er]ueniens non soluit matrimoni[u]m

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Folio lxxxj

Propter illam causam matrimonium potest dissolui et separari, et post separationem et dissolutionem vir non debet sumere aliam uxorem nisi ipsa sit mortua. et si ipsa est indigens et egena tunc vir tenetur ei procurare et dare nutrimentum corporis. Tunc ibi (Si potes abstinere) vult tantum si masculus potest tunc debet continenter vivere. vel si utriusque velit coire tunc noscat uxorem leprosam siue infectam ne aliunde adulterium committat. Tunc ibi (si vir castratus) magister ponit documentum aliud siue alius casum dicens. si vir putaretur membris sexualibus siue genitalibus quocumque modo hoc fieret. tunc ipsa mulier non debet eum propter hoc deserere. et econverso si mulier occuparet apostematibus vel alijs infirmitatibus per tres vel per sex annos vel plures. tunc propterea vir non deberet mulierem derelinquere.

¶ Circa litteram nota. Ex quo vir et uxor sunt una caro et cum hoc animo debent inuicem commorari. Et si vir tunc non potest habere abstinentiam carnis. unde tunc debet postulare debitum carnis ex quo ipsa esset infecta cum aliquo veneno vel cum aliqua infirmitate ut littera dicit. et sic erit dubium an ipse debet postulare iuxta conjugalia ab ipsa uxore infecta an ab aliena. non primum. quia separatio est facta etiam non secundum. quia si alius faceret fieret adulter. Ibi videtur finis textum. quia mulier leprosa siue veneno infecta debet ei persolvere debitum thori ne fiat adulter. Et hoc est verum si ipse vir nullatenus potest coitu carere.

¶ Secundo est notandum. magister in littera ponit duos casus. primum de lepra secundum de castratione siue de inhabilitatione. et ambo debent intelligi dummodo accederet post copulam carnalem. quia ante copulam carnalem tam lepra quam castratio impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum.

¶ Item notandum finis sancti Thome. cum infecta lepra post copulam carnalem licet tenetur viro redde iura conjugalia. non autem tenetur viro cohabitare. quia non tam cito inficitur quis ex coitu sicut ex frequenti cohabitatione. Si autem alter conjugum posset abstinere melius esset quia ut sic possent generari pueri leprosi vel ipse vir etiam quicquid posset infici ab ipsa muliere. ut dicit littera. et si potes abstinere. Item filius debet manere cum sano ne inficiantur. Et dicit littera (Ducere non debes aliam) et ibi innuit tantum quia lepra non est impedimentum impediens matrimonium contractum.

¶ Tercio est notandum. quia sponsalia lepra si pueniente licite possunt dissolvi et solui. et sanus ad copulam maritalem consumendam compelli non debet. ut patet de coniugio leproso. capitulo ultimo.

¶ Quarto notandum. quia vir sanus mulieri leprose de necessarijs puidetur redere. ut est de victu et vestitu. et licet isti sunt separati ab inuicem propter hoc ne alter ab altero inficiatur. tamen quo ad eorum bona que possident separari non possunt.

¶ Quinto nota. Et littera habet quod ipse vir post copulam carnalem si fiat impotens qui prius fuit potens tunc mulier non debet eum relinquere propter hoc. et consimiliter econverso. Si ipsa mulier postquam est cognita a viro fiat impotens et ei inepta tunc ipse vir propter hoc non debet eam dimittere. Ratio illius est talis quia matrimonium est vinculum indissolubile quod stabit per totam vitam conjugatorum. non interueniente adulterio.

¶ Ultimo est notandum. quia consilium est ut iste qui est magis aptus ad coitum continenter vivat ne fiat adulter. Omnis enim ille adulter est qui cognoscit aliam mulierem a sua legitima uxore.

Sūmula Raymūdi

^{s^c mulier p^{ri}ma i articulo mortis simplici fornicatōe. i. deflorasti}

Si sit in extremis quam simpliciter violasti
^{pnissione i. p^{er}trahere i. cessante}

Atq; fidem dederis. hanc ducere velle fugato
^{i. infirmitate mulierē i. de tali p^{er}urio}

Verbo. si ducis aliam. periurus es inde
^{penitentiā habeas i. cōtractū i. dissoluo s^c ē cū 2^a muliere dz manere}

Digne peniteas pactum non soluo secundum
^{s^c carnalit^r s^c cōcubina}

Post iuramentum. nisi cognita sit tibi p^{ri}ma
^{s^c manifeste i. despōsare mulierē sic dictā}

Si mihi iurasti q; velles ducere bertam
^{i. despōses sic dictā i. matrimonū s^c cū scōa}

Et ducas agatham. cōtractus tunc stabit. et tu
^{i. q; false iurasti i. cū tormētis}

Q; male iurasti debes exolvere penis
^{mulierē s^c vīr s^c vxoz s^c mulier inuit⁹}

Quam tu duxisti tua non erit illa. coactus
^{s^c mulier s^c vxoz s^c mulierē. i. volūtarie. i. reuenisti}

Hec eadem tua sit ad eam si sponte redisti
^{s^c mulier. i. p^{er}sentis p^{er} bz s^c vīr s^c mulieri p^{er} sent^r s^c alteri vīro}

Si tibi consentit. nec tu sibi. nubere nulli
^{mulieri i. licitū ē i. donec mortu⁹ es i. nō inhihet}

Huius licet vsq; tuam post mortem. non prohibet lex
^{s^c vīrū s^c mulierē s^c iducēdo aliā vxozē}

Ducere te reliquam. nec cogere te valet illud
^{s^c mulierē i. pecunias}

De si duxisti. quia promisi tibi nummos
^{s^c nūmos s^c tibi vīro i. ista defraudatio}

Et nullos dederim non separat iste dolus nos

¶ Hic magister sup addit alios casus de matrimonio dicēs. si aliq; habe-
ret cōcubinā quā sumpisset per verba de futuro t cū iuramento. t si tunc
illa incurreret infirmitatem t egrotaretur longa infirmitate si supuixerit
et p^{er}stine sanitati fuerit restituta. et talis duceret aliam. tunc ille factus
est periurus sed tamē cum secunda muliere manere debet. t debet agere
penitentiā de p^{er}urio. t hoc est verum si primā concubinam post iuramen-
tum carnaliter non cognouit. Quia si sic. tunc tenetur redire ad primā t
dimittere secundam. Tunc ibi (Si mihi iurasti.) vult si aliq; iurauit sus-
mere bertā ad thoz legitimū t sumeret eius sorozē. videlz agathā. tunc
illud matrimonū stabit cū agathā t ipse tenet satisfacere iuramento cū pe-
nitentiā. et hoc est verū eo sciētē q; sumpsit agathā. Tūc ibi (Quā tu duxi-
sti) sup addit aliū casum dicēs. si aliq; duceret vxozē coacte. tūc non tenet

Folio lxxxij.

eam observare si postea nō adhibeat consensum nec copula carnalis ibi adhibetur. et si ita euenerit quod mulier consentiret viro et vir nō consentiret mulieri. tūc mulier nō potest ducere aliū virū propter eius consensum. sed vir bene potest ducere aliam uxorem. quia non fecit consensum licet coactus fuerat. Tunc ibi (Si me dixisti) ponit vnam doctrinā dicēs. si quis sumeret uxorem propter pecuniā et diuitias. et crederet mulierē habere multos nummos vel quod mulier dicat. sumas me ego tibi dabo centū marcas vel mille. iste autē credēs istis verbis sumit eam legitime nō in facie ecclesie. post hoc autē vir postulas nūmos inueniens crumenā vacuā an tūc matrimonium possit reuocare. Rūdet littera quod non. quia ille dolus non separat matrimonium

¶ Circa istam nota. pius dicit ille qui frangit eius propriū iuramentū. et sic ille qui iurauit ducere primā et sumpsit aliam a primā. factus est pius. ut littera pretendit. et si pertraheret secundam per sponsalia. prima adhuc decubente. et alia immediate moreret antequam ea nosceret carnaliter. et prima viuente ea sumeret tūc satis faceret iuramento. sed nō intentō. quia iurauit eam sumere. et hoc fecit. sed interdebat secundam sumere si vixisset. et per hoc nō satisfecit

¶ Secundo notandū quod si aliquis vir pertrahit sponsalia de futuro cum concubina sua iam laborante in extremis addēdo iuramentū. ita quod per illud iuramentum ipsa cognita reducit reliquā tūc dicit pius. et dicit manere cum secunda. et illud etiā pretendit cum dicit. Si sit in extremis

¶ Tercio notandū. dicit littera (Factū nō solue secundum) Rō illi? Iste est ista. quia cum secunda muliere consummatū est matrimonium et ad suā perfectionem redactum. sed cum prima quā nondū subsecuta est copula carnalis. nondū consummatū est matrimonium. sed solū facta sunt sponsalia. sed si aliquā cognouisset carnaliter. tūc matrimonium primū esset consummatū et perfectū. sed secundū nullū est. ergo dicit in textu Post iuramentum

¶ Quarto notandū ibi Si mihi iurasti. quia si aliquis pertrahit per verba de futuro sponsalia cum aliquā virgine vel muliere addito iuramento. et deum iuraturū matrimonium cum reliquā nō obstare illo iuramento ipse dicit manere cum secunda. et hoc patet hic in littera et in decretalibus capitulo de sponsalibus. sed si in utraque contraxit per verba de futuro. tūc debet cum prima stare propter euidentiā ne agat perituriū. sed si iuste iurat prime mulieri vel alteri ad manus sue prima sit cognita siue non tunc tenetur eam sumere

¶ Quinto notandū. quod sicut iura proclamāt tūc intrās matrimonium dicit hoc facere libere et bona voluntate. Quā si aliquis fuerit coactus sine proprio consensu. tūc matrimonium nō habet locū. vñ sagaces sacerdotes hanc regulā tenent scire sic quod quā sponsus et sponsa veniūt ad domū dei et petiūt copulari tūc sacerdos cum magna sollicitudine dicit interrogare si spontanea et ex consensu proprio velint matrimonium intrare. imo etiā dicit interrogare si vera dilectio sit inter eos. quia si illa inueniant in eis tūc fiat copulatio matrimonij in nomine domini. Sed si sacerdos posset cognoscere quod alter illoꝝ de proprio consensu matrimonium non intraret sed coactus tūc non sunt copulandi ne postea fieret irreuerētia sacramento vel aliud incōueniens sequeretur. scilicet quod vnus aliam reliqueret. Quā si aliquis esset coactus ad mulierē et maneret cum ea per diuiniū annū et copula carnalis nō subsequeret in illo tpe nec adhiberet consensum voluntatis ad eam. tūc vir nō tenet eam tenere propter mutuā et diuiniū cohabitationem